

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Tdo/53/2019
Identifikačné číslo spisu: 1317010334
Dátum vydania rozhodnutia: 09.10.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Štefan Michálik
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1317010334.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Micháliku, sudcov JUDr. Štefana Harabina a JUDr. Viliama Dohňanského na neverejnom zasadnutí konanom 9. októbra 2019 v Bratislave s verejným vyhlásením rozsudku, v trestnej veci obvinenej A. Z. - Y. pre pokračovací zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku, o dovolaní obvinenej proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III z 10. októbra 2018, č. k. 46T/85/2017-812, v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 20. júna 2019, sp. zn. 4To/24/2019, podľa § 377, § 382a, § 386, § 388 ods. 1 Tr. por. po zistení dôvodov dovolania v zmysle § 371 ods. 1 písm. l) Tr. por. takto

rozhodol:

I.

Uznesením Krajského súdu v Bratislave z 20. júna 2019, sp. zn. 4To/24/2019, a v konaní, ktoré mu predchádzalo

bol porušený zákon

v ustanoveniach § 321 ods. 1 písm. a) Tr. por., § 66 ods. 3 Tr. por. v neprospech obvinenej A. Z. - Y..

Toto uznesenie sa z r u š u j e .

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajskému súdu v Bratislave sa p r i k a z u j e , aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

II.

Podľa § 380 ods. 2 Tr. por. obvinená A. Z.-Y., narodená XX. S. XXXX v E., bytom I. č. X, E., t. č. bytom S. XXX, sa neberie do väzby a ihneď sa prepúšťa z výkonu trestu odňatia slobody vo výmere 4 roky uložený jej rozsudkom Okresného súdu Bratislava III z 10. októbra 2018, č. k. 46T/85/2017-812, na slobodu.

Odôvodnenie

I.

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 10. októbra 2018, č. k. 46T/85/2017-812, uznal obvinenú vinnou zo zločinu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 a ods. 3 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku na tom skutkovom základe, že

ako osoba zodpovedná za správnosť výpočtu a včasnosť odvodu dane a poistného štatutárny zástupca spol. M&M INVEST GROUP, s.r.o., IČO: 44475969, so sídlom v Bratislave, ul. Hattalova č. 12,

- v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie mesiaca august 2009 si neoprávnene uplatnila nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty vo výške 11 228,90 eura, z faktúry č. 0240/08/09 vystavenej dodávateľom spol. EXEPRIENCE, s.r.o., so sídlom Južná Trieda 119, Košice na sumu 70 328,40 eura ako zálohovú platbu na kamión zn. VOLVO, pričom predmetná faktúra bola fiktívna, čím by po vyplatení nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty spôsobila Štátnemu rozpočtu SR zastúpenému Daňovým úradom Bratislava III, ul. Račianska č. 153/A škodu vo výške 11.228,90 eura,

- v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie mesiaca september 2009 si neoprávnene uplatnila nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty vo výške 12 620,99 eura, z faktúr vystavených dodávateľom X. D. č. 000134FV09 vo výške 5 000,- eur, z toho DPH 950,- eur, z faktúry č. 000135FV09 vo výške 4 580,- eur, z toho DPH 870,20 eura, z faktúry č. 000139FV09 vo výške 11 000,- eur, z toho DPH 2 090,- eur, z faktúry č. 000152FV09 vo výške 18 000,- eur, z toho DPH 3 420,- eur, z faktúry č. 000153FV09 vo výške 27 000,- eur, z toho DPH 5 130,- eur a z faktúry č. 000154FV09 vo výške 21 420,- eur, z toho DPH 4 069,80 eura, pričom predmetné faktúry boli fiktívne, čím by po vyplatení nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty spôsobila Štátnemu rozpočtu SR zastúpenému Daňovým úradom Bratislava III, ul. Račianska č. 153/A škodu vo výške 12.620,99 eur,

- v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie mesiaca október 2009 si neoprávnene uplatnila nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty vo výške 2 850,- eur z faktúr vystavených dodávateľom X. D. č. 000160FV09 vo výške 8 000,- eur, z toho DPH 1 520,- eur a z faktúry č. 000172FV09 vo výške 7 000,- eur, z toho DPH 1 330,- eur, pričom predmetné faktúry boli fiktívne, čím by po vyplatení nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty spôsobila Štátnemu rozpočtu SR zastúpenému Daňovým úradom Bratislava III, ul. Račianska č. 153/A škodu vo výške 2.850,- eur,

teda celkovo si za zdaňovacie obdobie mesiacov august až október 2009 neoprávnene uplatnila nárok na vrátenie nadmerného odpočtu DPH spolu vo výške 26.699,89 eura.

Za spáchanú trestnú činnosť súd uložil obvinenej trest odňatia slobody podľa § 277 ods. 3 Tr. zák. účinného v čase spáchania skutku s použitím § 36 písm. j) a § 38 ods. 3 Tr. zák. vo výmere 4 (štyri) roky. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. súd obvinenú pre výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 20. júna 2019, sp. zn. 4To/24/2019, odvolanie obvinenej A. Z. - Y. podľa § 316 ods. 1 Tr. por. ako oneskorene podané zamietol.

Proti vyššie citovanému rozhodnutiu odvolacieho súdu bolo dňa 17. júla 2019 na prvostupňový súd doručené dovolanie obvinenej prostredníctvom jej obhajcu JUDr. Jaroslava Šášika, a to z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. l) Tr. por. V písomnom odôvodnení dovolania namietala, že odvolací súd pochybil, keď jej odvolanie proti napadnutému prvostupňovému rozsudku zamietol, pretože toto rozhodnutie nenadobudlo právoplatnosť. Odvolací súd podľa názoru obvinenej opomenul skutočnosť, že obvinená sa osobne dostavila dňa 10. januára 2019 do informačného centra okresného súdu, kde si zásielku s rozsudkom sama prevzala, pričom hneď po jej prevzatí podala proti nemu odvolanie nasledujúci deň, t. j. 11. januára 2019. Zdôraznila, že uvedené zrealizovala ešte predtým ako došlo k opakovanému doručovaniu zásielky a jej následnému prevzatíu splnomocnenou osobou dňa 21. januára

2019. Poukázala na to, že potvrdenie o prevzatí rozsudku v kancelárii súdu dňa 10. januára 2019 ako aj doručka z jeho prevzatia pri opakovanom doručovaní dňa 21. januára 2019 sa nachádzajú v súdom spise. Obvinenej nie je zrejme, z akých dôvodov sa týmito skutočnosťami bližšie nezaoberal odvolací súd. Je preto toho názoru, že rozhodnutie jej nebolo riadne a zákonným spôsobom doručené, pretože v čase jeho doručovania sa v mieste svojho trvalého bydliska nezdržiavala a bola odcestovaná. Svoju neprítomnosť v mieste bydliska obvinená preukázala písomným vyhlásením majiteľa zariadenia v J., kde boli v tom čase ubytovaní.

Obvinená vyjadrila presvedčenie, že k riadnemu doručeniu rozsudku teda došlo až dňa 10. januára 2019, kedy sa informovala na aktuálny stav konania priamo na okresnom súde, a po oznámení pracovníčky, že nedoručená zásielka zo súdu sa vrátila, si túto osobne prevzala priamo na súde dňa 10. januára 2019. Zdôraznila, že na rozhodnutí súdu nebola vyznačená právoplatnosť, v opačnom prípade by súd požiadala o navrátenie zmeškanej lehoty na podanie opravného prostriedku, pretože na to existovali objektívne dôvody. Spochybnila preto procesný postup súdu, ktorý jej rozsudok opakovane doručoval a umožnil jej tento si prevziať dokonca dvakrát, a to prvý raz osobne na okresnom súde (10. januára 2019) a po druhýkrát na pošte dňa 21. januára 2019. Poukázala na čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorého riadne uplatňovanie zákonov orgánmi verejnej moci je podstatou legality, ako jednej zo základných záruk právneho štátu. Podľa názoru obvinenej, uplatnenie fikcie doručenia v danej trestnej veci je v rozpore s garanciami vyplývajúcimi z medzinárodného a európskeho práva. Dôvodila, že na základe nesprávneho vyhodnotenia právoplatnosti prvostupňového rozsudku, ktorý nebol obvinenej riadne a zákonným spôsobom nikdy doručený, krajský súd zabránil zákonnému preskúmaniu v danej trestnej veci v odvolacom konaní.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, ktoré viedli obvinenú k odôvodnenému záveru, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu a konaní, ktoré mu predchádzalo, došlo k porušeniu zákona v § 316 ods. 1 Tr. por. v jej neprospech, a preto navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky po posúdení veci na základe § 382a, § 386 a § 388 Tr. por. na neverejnom zasadnutí zrušil uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 20. júna 2019, sp. zn. 4To/24/2019, a vec vrátil krajskému súde, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol a zároveň zrušil ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením stratili podklad a v súlade s § 380 ods. 4 Tr. por. výkon uloženého trestu prerušil až do rozhodnutia o podanom odvolaní.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislavy III sa vo vyjadrení k dovolaniu obvinenej z 25. júla 2019 stotožnil s odôvodnením uvedeným v napadnutom rozhodnutí, keďže odvolanie obvinenej vo vzťahu k prvému doručeniu odsudzujúceho rozsudku bolo podané po uplynutí zákonnej lehoty na podanie odvolania. Zdôraznil, že § 66 ods. 3 Tr. por. nevyklučuje možnosť doručenia rozsudku náhradným doručením, keďže konkrétne stanovuje, aké druhy rozhodnutí nemožno doručovať fikciou doručenia. Dôvodil, že posledný deň na podanie opravného prostriedku v zákonnej lehote uplynul dňa 2. januára 2019 a odvolanie bolo podané až dňa 11. januára 2019, teda po uplynutí zákonnej pätnásťdňovej lehoty na podanie opravného prostriedku. Uvedený záver podľa prokurátora nezmenilo ani to, že odsudzujúci rozsudok bol obvinenej doručovaný opakovane prostredníctvom poštového prepravcu, pričom obvinená prevzala tento rozsudok prostredníctvom splnomocnenca dňa 21. januára 2019, prípadne, že si tento rozsudok prevzala aj osobne na Okresnom súde Bratislava III dňa 10. januára 2019, na ktorom ešte nebola vyznačená právoplatnosť. Poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax, v zmysle ktorej, ak je spôsobom uvedeným v zákone doručený odpis rozhodnutia viackrát, pre počítanie lehoty na podanie opravného prostriedku platí doručenie v poradí prvé (R 41/1989).

Na záver prokurátor poukázal aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 518/2014, z 10. septembra 2014, podľa ktorého orgány činné v trestnom konaní (resp. aj súd) sú v trestnom konaní povinné postupovať podľa § 66 ods. 3 Tr. por. za predpokladu, ak sú na tento postup splnené zákonné podmienky. S doručením písomnosti, resp. s dátumom doručenia písomnosti zákon spája ďalšie významné právne skutočnosti (napr. nadobudnutie právoplatnosti rozhodnutia), preto orgány činné v trestnom konaní (ani súd) nemôžu ignorovať záväzné pravidlá doručovania v zmysle ustanovení Trestného poriadku. Uzavrel, že v danom prípade napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v

Bratislave bolo vydané v súlade so zákonom. Na základe toho navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd dovolanie obvinenej na neverejnom zasadnutí odmietol podľa §382 písm. c) Tr. por.

Najvyšší súd ako dovolací súd (§ 377 Tr. por.) dovolanie obvinenej preskúmal na podklade spisu a zistil, že podané dovolanie má všetky obsahové a formálne náležitosti v zmysle § 373 ods. 1, ods. 2, § 374 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. por., je prípustné podľa § 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por., bolo podané oprávnenou osobou v zmysle § 369 ods. 2 písm. b), § 372 ods. 1 Tr. por. a v lehote a mieste podľa § 370 Tr. por. Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania uvedená v prvej vete § 372 ods. 1 Tr. por., keďže obvinená pred podaním dovolania využila svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté.

Zároveň však ale dospel k záveru, že obvinenou tvrdené dôvody dovolania sú zjavne preukázané, a preto v zmysle § 382a Tr. por. nariadil neverejné zasadnutie, v rámci ktorého bolo zistené, že dovolanie bolo podané dôvodne.

Jedným z mimoriadnych opravných prostriedkov je dovolanie (ôsma hlava Trestného poriadku č. 301/2005 Z. z.), ktorého účelom je náprava najzávažnejších procesných a hmotnoprávných pochybení (§ 371 ods. 1 Tr. por.) v právoplatných súdnych rozhodnutiach. Ich mimoriadnosť spočíva aj v tom, že sa dotýkajú zásad stability a istoty právnych vzťahov. Možnosti úspešného podania dovolania s ohľadom na striktné vymedzenie jeho dôvodnosti sú preto značne zúžené, a to aj z toho dôvodu, že dovolací súd je viazaný dôvodmi podaného dovolania (§ 385 Tr. por.). Navyše uplatnené dovolacie námietky musia byť vecne a právne podložené tak, aby aj skutočne, nielen formálne napĺňali dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 Tr. por., pričom dovolacie dôvody uvedené pod písm. a) - písm. g) ods. 1 tohto ustanovenia možno uplatniť iba vtedy, ak boli namietané najneskôr v odvolacom konaní a podľa písm. i) ods. 1, ods. 3 tohto ustanovenia možno použiť iba za tej situácie, ak zistené porušenie zákona zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného.

Podľa čl. 36 ods. 1 Ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 38 ods. 2 Ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti.

Podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa § 371 ods. 1 písm. l) Tr. por. dovolanie možno podať, ak odvolací súd zamietol odvolanie podľa § 316 ods. 1, hoci na to neboli splnené zákonné dôvody, alebo zobral na vedomie späťvzatie odvolania obhajcom alebo osobou uvedenou v § 308 ods. 2 napriek tomu, že obvinený nedal výslovný súhlas na

späťvzatie odvolania.

Podľa § 382a Tr. por. dovolací súd môže rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí o dovolaní, ak zistí, že dôvody dovolania, ktoré bolo podané v prospech obvineného, sú zjavne preukázané a je zrejmé, že vytýkané nedostatky povedú k postupu podľa § 386 a § 388 ods. 1.

Podľa § 385 Tr. por. dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Podľa § 34 ods. 1 Tr. por. obvinený má právo od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom. S obhajcom sa však v priebehu svojho výsluchu nemôže radiť o tom, ako odpovedať na položenú otázku. Môže žiadať, aby bol vypočúvaný za účasti svojho obhajcu a aby sa obhajca zúčastnil aj na iných úkonoch prípravného konania. Ak je obvinený zadržaný, vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody, môže s obhajcom hovoriť bez prítomnosti tretej osoby; to neplatí pre telefonický rozhovor obvineného s obhajcom počas výkonu väzby, ktorého podmienky a spôsob výkonu ustanovuje osobitný predpis. Má právo v konaní pred súdom vypočúvať svedkov, ktorých sám navrhol, alebo ktorých s jeho súhlasom navrhol obhajca, a klásť svedkom otázky. Obvinený môže uplatňovať svoje práva sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa § 44 ods. 2 Tr. por. obhajca je oprávnený už v prípravnom konaní robiť v mene obvineného návrhy, podávať v jeho mene žiadosti a opravné prostriedky, nazerať do spisov a zúčastniť sa podľa ustanovení tohto zákona v konaní pred súdom úkonov, ktorých má právo zúčastniť sa obvinený, a vo vyšetrovaní alebo v skrátanom vyšetrovaní úkonov podľa § 213 ods. 2 až 4.

Po preskúmaní námietok obvinenej smerujúcich k vyššie uvedenému dovolaciemu dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o dovolaní konštatuje, že týmito ustanoveniami sa odvolací súd neriadil.

Obvinenou uplatnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. l) Tr. por. spočíva v porušení prieskumnej povinnosti odvolacieho súdu, ktorý pred rozhodnutím o odvolaní skúma, či odvolanie bolo podané včas, oprávnenou osobou, či nedošlo k späťvzatiu odvolania alebo k jeho vzdaniu sa.

Z obsahu spisu mal najvyšší súd za preukázané, že prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava III podal na obvinenú A. Z. - Y. obžalobu pod sp. zn. Pv 4/16/1103-3, z 27. júna 2016 pre pokračovací zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 3 Tr. zák. účinného v čase spáchania 3 čiastkových skutkov. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní z 10. októbra 2018 na č. l. 804-809 spisu vyplýva, že súd vykonal hlavné pojednávanie podľa § 252 ods. 2 Tr. por. v neprítomnosti obvinenej a rozsudkom, č. k. 46T/85/2017-812, z 10. októbra 2018 uznal obvinenú A. Z. - Y. vinnú zo zločinu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku na skutkovom základe tam uvedenom. Za spáchanú trestnú činnosť súd uložil obvinenej trest odňatia slobody podľa § 277 ods. 3 Tr. zák. účinného v čase spáchania skutku s použitím § 36 písm. j) a § 38 ods. 3 Tr. zák. vo výmere 4 (štyri) roky. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. súd obvinenú pre výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Najvyšší súd mal ďalej za preukázané, že písomné vyhotovenie rozsudku bolo obvinenej najskôr doručované postupom podľa § 66 ods. 3 Tr. por. dňa 17. decembra 2018 na základe toho, že obvinenej bola zásielka určená do vlastných rúk neúspešne doručovaná dňa 11. decembra 2018, kedy jej bola zaslaná výzva o opakované doručenie. Z doručienky na č. l. 818 spisu vyplýva, že nasledujúci deň, t. j. 12. decembra 2018, uskutočnil poštový doručovateľ opakované doručovanie písomnosti obvinenej a v ten istý deň, 12. decembra 2018, uložil zásielku na pošte.

Podľa § 173 ods. 1 Tr. por. rovnopis rozsudku sa doručí obžalovanému, prokurátorovi, poškodenému, ktorý uplatnil nárok na náhradu škody, zúčastnenej osobe, a to aj keď boli pri vyhlásení rozsudku prítomní.

Podľa § 309 ods. 1 Tr. por. odvolanie sa podáva na súde, proti ktorého rozsudku smeruje, a to do 15 dní od oznámenia rozsudku. Oznámením rozsudku je jeho vyhlásenie v prítomnosti toho, komu treba rozsudok doručiť. Ak sa rozsudok vyhlásil v neprítomnosti takejto osoby, oznámením je až doručenie rozsudku.

Podľa § 66 ods. 1 Tr. por. do vlastných rúk sa doručuje

- a) obvinenému obžaloba a predvolanie,
- b) osobám oprávneným podať proti rozhodnutiu opravný prostriedok rovnopis takéhoto rozhodnutia,
- c) iná písomnosť, ak to sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník alebo asistent prokurátora z dôležitých dôvodov nariadi.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že ustanovenie Trestného poriadku o spôsobe doručovania do vlastných rúk v zmysle § 63 ods. 1 Tr. por. (teraz § 66 ods. 1 Tr. por. - pozn. aut.) platí aj pre nápravno-výchovné ústavy, väznice (teraz ústavy pre výkon väzby alebo ústavy pre výkon trestu odňatia slobody - pozn. aut) a liečebné ústavy. Doručenie do vlastných rúk v takýchto prípadoch nemožno nahrádzať len nejakým oboznámením adresáta s obsahom doručovaného rozhodnutia a jeho založením do osobného spisu adresáta. Doručenie takejto písomnosti musí osoba, ktorej sa doručuje do vlastných rúk, vlastnoručne potvrdiť a musí sa jej umožniť, aby sa s obsahom doručovaného rozhodnutia mohla sama náležite oboznámiť a rozhodnúť a prípadnom podaní opravného prostriedku (viď k tomu R 59/1967).

Ďalej najvyšší súd konštatuje, že podľa § 63 ods. 1 písm. b) Tr. por. (teraz § 66 ods. 1 písm. b) Tr. por. - pozn. aut.) sa doručuje do vlastných rúk odpis rozhodnutia len osobám oprávneným podať proti nemu opravný prostriedok. Osoba, ktorá sa výslovne vzdala práva podať opravný prostriedok, nie je takou osobou, a preto možno použiť tzv. náhradné doručenie podľa § 63 ods. 2 Tr. por. (teraz § 66 ods. 3 Tr. por. - pozn. aut.) (viď k tomu R 41/1989 - II.).

Podľa § 66 ods. 3 Tr. por. ak nebol adresát zásielky, ktorú treba doručiť do vlastných rúk, zastihnutý na adrese, ktorú na tieto účely uviedol, zásielka sa uloží u orgánu, ktorý zásielku doručuje, a adresát sa vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v určitý deň a hodinu. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledný, uloží sa písomnosť na pošte alebo orgáne obce a adresát sa vhodným spôsobom upovedomí, kde a kedy si môže zásielku vyzdvihnúť. Ak si adresát zásielku nevyzdvihne do troch pracovných dní od uloženia, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel; toto neplatí, ak ide o doručenie obžaloby, uznesenia o podmienčnom zastavení trestného stíhania a trestného rozkazu.

V prípade tzv. náhradného doručovania je konštruovaná právna fikcia, v zmysle ktorej účinky prevzatia písomnosti nastanú po uplynutí zákonom stanovenej doby ex lege aj voči tomu, kto písomnosť fakticky neprevzal. Zároveň je dôležité poznamenať, že aby mohla plniť svoj účel, musí rešpektovať všetky náležitosti, ktoré s ňou zákon spája. Ficcia doručenia sa uplatní kumulatívnym splnením dvoch podmienok, a to že adresát sa v mieste doručenia zdržuje; splnenie tejto podmienky sa nevyžaduje, pokiaľ sám adresát označil adresu ako adresu na doručovanie a nejedná sa o písomnosť výslovne uvedenú v odseku 3 § 66 Tr. por. Ak nie sú všetky právne náležitosti splnené, súd nie je oprávnený naplnenie právnej fikcie ako nástroja odmietnutia reality právom konštatovať.

Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že z okruhu explicitne uvedených písomností v zmysle § 66 ods. 3 druhá veta Tr. por., u ktorých zákonodarca vylúčil možnosť tzv. náhradného doručenia je zjavné, že je to z dôvodu závažnosti právnych dôsledkov s nimi spojených a ich významu pre realizáciu ústavne garantovaných práv na obhajobu a spravodlivý proces, ktoré by inak boli možnosťou uplatnenia

náhradného doručenia týchto písomností, čo do včasného oboznámenia sa adresáta s nimi, reálne obmedzené. Pritom však závažnosť dôsledkov doručovania rozsudku je v tomto smere nemenej významná ako v prípade niektorých písomností, u ktorých je doručovanie náhradným spôsobom ex lege vylúčené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je presvedčený, že týmto výkladom zákonných podmienok pre vznik tzv. fikcie doručenia bolo zasiahnuté do práva obvinenej na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd (ďalej len „Listina základných práv a slobôd“). Náhradné doručenie rozsudku ako aj v danej trestnej veci, totiž výrazne znižuje reálnu možnosť včas využiť právo podať opravný prostriedok. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky zastáva názor, že uvedený inštitút Trestného poriadku by mal byť uplatňovaný výnimočne.

Najvyšší súd v tejto súvislosti odkazuje na § 2 ods. 7 Tr. por., podľa ktorého každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak. Uvedená zásada zákonného trestného procesu je ustanovená aj v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd ako aj v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo obvineného osobne sa zúčastniť konania pred súdom je aj v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva považované za základný prvok práva na spravodlivý súdny proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Citované ustanovenie sa vzťahuje aj na právo na odvolanie v trestných veciach uvedené v čl. 2 Protokolu č. 7 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého ..."Každý, koho súd uzná za vinného z trestného činu, má právo dať preskúmať výrok o vine alebo treste súdom vyššieho stupňa (...)"

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, aj vzhľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), právo na prístup k súdu nie je absolútne, podlieha nevyhnutným obmedzeniam, ktoré však nesmú limitovať, alebo zužovať prístup obvineného do tej miery alebo v takom rozsahu, že budú zasahovať do podstaty jeho práva. Okrem toho, obmedzenia budú zlučiteľné s článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd iba vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a existuje rozumný vzťah proporcionality medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom. V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje na rozsudok ESLP vo veci Hornáček proti Slovensku z 6. decembra 2005, v ktorom súd vyslovil porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru na základe toho, že vnútroštátne súdy nezabezpečili primeraný vzťah proporcionality medzi legitímnym cieľom spočívajúcim v zabezpečení dodržiavania formálnych požiadaviek na podanie opravného prostriedku a sťažovateľovým právom na prístup k súdu za účelom preskúmania napádaného rozhodnutia. Zodpovedá praxi ESLP, podľa ktorej dodržanie práva na spravodlivosť konania je potrebné skúmať z hľadiska konania ako celku. ESLP napr. v rozsudku vo veci Franek proti Slovensku z 11. februára 2014 usúdil, že v dôsledku odmietnutia sťažnosti ústavným súdom vo vzťahu k rozhodnutiam prvostupňového súdu a odvolacieho súdu ako oneskorene podanej, ktorý tým vylúčil zo svojej prieskumnej právomoci časť argumentov sťažovateľa, predovšetkým týkajúcich sa údajnej nespravodlivosti pri rozhodovaní o merite veci súdmi prvej a druhej inštancie, nebolo právo sťažovateľa na prístup k súdu rešpektované, čím došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Vzhľadom na uvedené, Najvyšší súd Slovenskej republiky má za to, že Krajský súd v Bratislave pochybil, ak s ohľadom na údaje uvedené na doručenke, ktoré preukazovali uloženie zásielky obsahujúcej rozsudok okresného súdu, mal dostatočne preukázané vytvorenie tzv. právnej fikcie o doručení písomnosti 17. decembra 2018, a to vzhľadom na skutočnosť, že na tej istej doručenke boli vyznačené aj dátumy neúspešného pokusu o doručenie 11. decembra 2018 a 12. decembra 2018.

V posudzovanom prípade totiž nebolo možné vierohodným spôsobom zistiť splnenie zákonnej podmienky uvedenej v § 66 ods. 3 Tr. por. o tom, či bola obvinená vhodným spôsobom upovedomená o novom doručovaní v určitý deň a hodinu, pokiaľ nebola prvý raz zastihnutá na adrese určenej pre doručovanie písomností. Nie je preto možné prisvedčiť prokurátorovi, že na postup podľa § 66 ods. 3

Tr. por. boli splnené zákonné podmienky.

Za predpokladu, že sa obvinená nevzdala odvolania voči rozhodnutiu, ktoré sa doručuje v zmysle § 66 ods. 1 písm. b) Tr. por. do vlastných rúk a poštový doručovateľ takúto písomnosť, aj po druhom bezúspešnom pokuse, uložil na pošte, hoci sa mal znovu pokúsiť ju doručiť, najmä keď vedel, že sa adresát v mieste doručovania nezdržiava, neuplatní sa ustanovenie poslednej vety § 66 ods. 3 Tr. por. o tom, že sa písomnosť pokladá za doručeníu tretí deň po uložení, aj keď sa adresát o jej uložení nedozvedel. V takomto prípade totiž začne adresátovi plynúť odvolacia lehota až odo dňa, keď sa skutočne oboznámi s obsahom písomnosti určenej do vlastných rúk, aj keď sa tak stalo po uplynutí troch dní od jej uloženia.

Nemožno opomenúť ani skutočnosť, že v danej trestnej veci si obvinená skutočne osobne prevzala písomnosť (rozsudok Okresného súdu Bratislava III, č. k. 46T/85/2017-812, z 10. októbra 2018) dňa 10. januára 2019 po tom, ako sa dostavila do informačného centra okresného súdu (č. l. 819 spisu) a nasledujúci deň, t. j. 11. januára 2019, podala osobne odvolanie voči napadnutému prvostupňovému rozhodnutiu, ktoré v zákonnej lehote bližšie písomne odôvodnila podaním z 23. januára 2019 osobne doručeným okresnému súdu dňa 24. januára 2019. S ohľadom na uvedené sa preto javí ako nepochopiteľný a nelogický ďalší postup okresného súdu, ktorý opakovane doručoval predmetný rozsudok obvinenej prostredníctvom poštového prepravcu aj po tom, čo podala odvolanie, pričom obvinená potvrdila aj dňa 21. januára 2019 opätovné doručenie rozsudku vlastnoručným podpisom (pozn. v spise absentuje potrebná úprava).

Podľa najvyššieho súdu tak neboli zachované všetky procesné práva, ktoré sú obvinenej zaistené v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd. Preto hoci sa ustanovenie § 66 ods. 3 druhá veta Tr. por. vzťahuje len na okruh výslovne uvedených písomností, čo znamená a contrario, že iné písomnosti, ako napríklad aj rozsudok prvostupňového súdu v prejednávanom prípade, sú mimo jeho dosah, Najvyšší súd Slovenskej republiky rešpektujúc zákaz denegatio iustitiae, v zmysle ktorého majú súdy povinnosť pri interpretácii zákonov zabrániť faktickému odopretiu spravodlivosti, poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 110/09, z 2. apríla 2009 uverejneného pod č. 93/2009, ... „Za svojvôľu, ktorá má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky všeobecným súdom, treba považovať aj nerešpektovanie kogentnej normy a prílišný formalizmus pri výklade a aplikácii právnych noriem, (...)”.

Je však nevyhnutné uviesť aj to, že nemožno akceptovať zneužívanie týchto práv k prietahom a obštrukciám v rámci trestného konania, a to obzvlášť za situácie, kedy je zjavné, že obvinený často sám maril konanie tým, že sa mu vyhýbal. V prejednávanej trestnej veci najvyšší súd nezistil také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že by obvinená ako osoba, proti ktorej sa vedie trestné konanie svojím postojom ku konaniu sama ohrozovala reálne možnosti pre uplatnenie svojich procesných práv vrátane práva podať odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III, č. k. 46T/85/2017-812.

Pri týchto úvahách a zisteniach Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje postup krajského súdu za porušujúci právo obvinenej na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Obvinená bola totiž ukrátená na práve vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom v zmysle čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd. Vzhľadom na procesné pochybenie okresného súdu v konaní, nemal krajský súd odvolanie obvinenej formálne zamietnuť, ale meritorne preskúmať a rozhodnúť vo veci samej.

Na základe uvedeného dovolací súd na neverejnom zasadnutí nariadenom podľa § 382a Tr. por. dovolaniu obvinenej vyhovel, keďže bol naplnený uplatnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. l) Tr. por., a to v rozsahu uvedenom vo výrokovej časti tohto rozsudku.

II.

Podľa § 380 ods. 2 Tr. por. ak sa vykonáva na obvinenom trest odňatia slobody uložený mu pôvodným

rozsudkom a dovolací súd na dovolanie zruší výrok o treste, rozhodne súčasne o väzbe.

Najvyšší súd nezistil dôvod na vzatie obvinenej do väzby v zmysle § 71 Tr. por., preto ju prepustil z výkonu trestu na slobodu.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.